

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

**НА “БЕСТТЕХНИКА ТМ – РАДОМИР” ПАД
ГР. РАДОМИР**

ПРЕЗ 2010 ГОДИНА

Съдържание:

№	Глава	Страница
1	Приходи и произведена продукция	2
2	Разходи	5
3	Финансови резултати	7
4	Осигуровки и данъци	7
5	Балансови показатели	8
6	Парични потоци	12
7	Основни икономически показатели за финансов анализ	14
8	Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати	18
9	Основен капитал	20
10	Персонал, производителност и заплащане	21
11	Професионално обучение и повишаване на квалификацията	25
12	Подържане на здравословни и безопасни условия на труд	25
13	Екология и опазване на околната среда	27
14	Инвестиционна дейност	27
15	Качество на произвежданата продукция	28
16	Просрочени вземания и задължения и събирането им по съдебен ред	29
17	Кредитна експозиция	30
18	Дейност в областта на научните изследвания и проучвания	31
19	Движение на акциите	31
20	Информация по реда на чл. 187д и чл. 247 от Търговския закон	32
21	Годишно общо събрание на акционерите	34
22	Развитие на дружеството през последните години, негативно влияние на световната икономическа криза и антикризисна програма	35
23	Предвиждано развитие на предприятието през 2011 година	41
24	Предвиждано развитие на предприятието през периода 2011г. ÷ 2020г.	43
25	Изпълнение на програмата за прилагане на международно признатите стандарти за добро корпоративно управление	51
26	Важни събития, настъпили след годишното счетоводно приключване	54
27	Заклучение	54

Настоящият доклад обхваща дейността на “Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД, гр. Радомир през 2010 година. Съдържанието на доклада е съобразено с условията на чл. 100о, ал. 4, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа и в чл. 33 от Наредба № 2 от 17.09.2003 година за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа, както и Приложение № 10 към същата наредба.

1. Приходи и произведена продукция

През отчетния период дружеството реализира приходи от продажби на промишлена продукция, приходи от продажби на неоперативни материални активи, приходи от наеми, приходи от продажби на технологични отпадъци, получени суми по съдебни дела, обратно проявление на провизирани през предходната година неизползвани отпуски и обезщетения при пенсиониране, излишъци и други приходи. Малки са финансовите приходи и приходите от финансираня.

От икономическа гледна точка, всички приходи формират brutния поток от икономически изгоди в резултат от обичайната дейност на дружеството, който води до увеличаване на собствения капитал.

Получените през отчетния период **приходи** са в размер на **4 420 хил. лева**. В резултат на засегналата предприятието световна икономическа криза, те са много по-малко спрямо предходната година и се разпределят по следния начин:

Наименование на приходите	Хил. лева	Относ. дял
Приходи от продажби на продукция	2 428	54,9%
Други приходи, в това число:	1 976	44,7%
▶ Отписване на задължения, предимно поради изтекъл давностен срок	817	18,5%
▶ Приходи от продажби на материали	256	5,8%
▶ Приходи от продажби на дълготрайни материални активи	196	4,4%
▶ Приходи от наеми	150	3,4%
▶ Провизиран неизползван платен отпуск към 31.12.2009г., отнесен като разход през 2009г., отчетен обратно като приход през 2010 г.	275	6,2%
▶ Провизирани обезщетения при пенсиониране към 31.12.2009г., отнесени като разход през 2009г., отчетени обратно като приход през 2010 г.	84	1,9%
▶ Излишъци на активи	45	1,0%
▶ Вземания по изпълнителен лист	85	1,9%
▶ Приходи от продажби на стружки и технологични отпадъци	10	0,2%
▶ Отписани задължения поради изтекъл давностен срок	5	0,1%
▶ Други приходи	53	1,2%
Приходи от финансираня	4	0,1%

Наименование на приходите	Хил. лева	Относ. дял
Финансови приходи, в това число:	12	0,3%
► Положителни разлики от операции с финансови активи и инструменти	7	0,2%
► Приходи от лихви	5	0,1%
Общо приходи	4 420	100,0%

Приходите от продажби на продукцията формират 55 на сто от общия размер на приходите. Всичките приходи са 22% от размера им през предходната година. Спадът е в следствие на световната икономическа криза, която засегна особено силно производството на инвестиционно оборудване.

Една трета от произведената и експедирана продукция през 2010 година е предназначена за чуждестранни клиенти.

Основните видове произведени изделия по клиенти са посочени в таблицата по-долу.

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хил. лв.)	Относителен дял
1	"Мекамиди България" ЕООД	Възли за водни турбини	394,4	16,24%
2	"Радомир метал индъстрийз" АД	Оборудване за черната металургия и корпуси на трошачки за рудодобива	362,5	14,93%
3	"Alstom Power Hydro" - France	Входящи клапанни тръби за водни турбини	226,2	9,31%
4	"Стомана индъстри" АД	Изработване на кранови редуктори и резервни части	219,4	9,04%
5	"STAAL INTERMEDIARIS HAGESTEIN"	Изработване на детайли	143,7	5,92%
6	"Елаците мед" АД	Ремонт на възли и детайли на трошачки	140,6	5,79%
7	"Бесттехника-Струма" АД	Изработка на резервни части за трошачно-мелещо оборудване	111,6	4,60%
8	"Вулкан цимент" АД	Възли и детайли за циментови пещи	105,6	4,35%
9	"Девня Цимент" АД	Ремонт на редуктор	59,2	2,44%
10	"Балаканстрой" АД	Метална конструкция на цех за производство на гипс	59,2	2,44%

№ по ред	К л и е н т и	Наименование на продукцията	Стойност (хил. лв.)	Относителен дял
11	"Вап Продакшън" ЕООД	Части за хидротурбини	58,6	2,41%
12	"МАК КОМЕРС" ООД	Изработка на резервни части за металургията	57,7	2,37%
13	"Аурубис България" АД	Сито вибрационно	53,7	2,21%
14	"КИНТЕКС" ЕАД	Изработване на металургични кофи	52,4	2,16%
15	"Хранмаш" ООД	Зъбен венец, стойка и опаковка	46,4	1,91%
16	"Каучук" АД	Изработване на детайли	30,0	1,24%
17	"KHS Maschinen-und Anlagen" AG	Изработване на зъбни венци	26,1	1,08%
18	"МБС бизнес" ЕООД	Механообработка на възли и детайли	23,3	0,96%
19	"Енергоремонт - Кресна" АД	Изработване на зъбни колела и механообработка на детайли	21,2	0,87%
20	"Кумерио Мед" АД (чрез "Струма 1892" АД)	Изработка на резервни части	19,6	0,81%
21	АЕЦ Козлодуй (чрез "Бесттехника" ЕООД)	Преустройство на кранове	18,0	0,74%
22	"Бесттехника" ЕООД	Цех за рязане - изработване; възли и детайли	16,9	0,70%
23	"Голд мастерс" ООД	Обработка на детайли	14,3	0,59%
24	"Топлофикация София" ЕАД	Изработване на резервни части	13,7	0,57%
25	"Ставридис Григориос"	Изработване на детайли	12,4	0,51%
26	"Златна Панега Цимент" АД	Изработване на резервни части	7,4	0,31%
27	Други клиенти	Възли, детайли и резервни части за производствени машини и оборудване	133,9	5,51%
В С И Ч К О			2 428,1	100,0%

2. Разходи

Разходите са в размер на **11 686 хил. лева** и са свързани предимно с обслужването на текущата производствена дейност на дружеството. Основната част от тези разходи са за заплати и осигуровки, материали, външни услуги, амортизации и други, пряко свързани с дейността.

Размерът и структурата на **разходите за дейността** през 2010 година са както следва:

Наименование на разходите	Хил. лева	Относ. дял
Разходи за суровини и материали	1 174	10,0%
Разходи за външни услуги	785	6,7%
Разходи за амортизации	4 208	36,0%
Разходи за заплати и възнаграждения	2 313	19,8%
Разходи за осигуровки	355	3,0%
Други разходи, в това число:	1 629	13,9%
► Отписване на вземания, предимно поради изтекъл давностен срок	897	7,7%
► Отписване на ДМА, съгласно съдебно решение	303	2,6%
► Провизирани обезщетения при пенсиониране	144	1,2%
► Съдебни такси и други юридически разходи	95	0,8%
► Плащания по изпълнително дело	70	0,6%
► Разходи за командировки	52	0,4%
► Разходи за брак	11	0,1%
► Еднократни (алтернативни) данъци	7	0,1%
► Представителни разходи	5	0,0%
► Други разходи	45	0,4%
Суми с корективен характер, в това число:	-404	-3,5%
► Балансова стойност на продадени активи	214	1,8%
► Изменение на запасите от продукция и незавършено производство	-599	-5,1%
► Разходи за придобиване и ликвидация на дълготрайни активи по стопански начин (Капитализирани разходи за активи)	-19	-0,2%
Финансови разходи, в това число:	1 626	13,9%
► Разходи за лихви	1 621	13,9%
► Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	1	0,0%
► Банкови такси и комисионни	4	0,0%
Общо разходи	11 686	100,0%

Всички видове разходи, свързани с производството (с изключение на амортизациите), бележат намаление в сравнение с предходната година. Причината е намаляване на производствената дейност в следствие на по-малкия обем договори и поръчки. Разходите като цяло намаляват 2 пъти. В същото време приходите от продажби на продукция намаляват 5,5 пъти спрямо предходната година. Намалението на всички видове приходи е 4,5 пъти.

Намалението на разходите за материали и външни услуги се дължи и на въведените още през втората половина на 2009 година антикризисни мерки и въведените лимити при използването на горива, газ, енергия и външни услуги.

Разходите за персонала (заплати и осигуровки) намаляват над 2 пъти спрямо предходната година. Това намаление е резултат от спада на изработените нормочасове, респективно на заплатите на нормените работници, както и от преминаването на ненормения персонал на половин работен през първото полугодие на 2010 година.

Следва да се обърне внимание на променените разходи за амортизации. В резултат на преоценката на машините и съоръженията, извършена към 30.06.2009 година, разходите за амортизации след тази дата нарастват с 245 хил. лева месечно. От началото на 2010 година е спряно начисляването на амортизации на значителна част от дълготрайните материални активи, които не се използват поради липса на работа.

Разходите за лихви през годината са в размер на 1 621 хил. лева. 830 хил. лв. са констатираните лихвени задължения по ревизионни актове. 614 хил. лв. са лихвите по ползваните банкови кредити от „ОББ“ АД. Начислените лихви по действащите лизингови договори са в размер на 125 хил. лева. 40 хил. лв. са начислените лихви върху обединените и разсрочени публични задължения. 11 хил. лв. са начислените лихви върху търговски задължения. Останалите 1 хил. лв. са начислени други видове лихви.

При влягането им в производството, материалните запаси се отчитат по тяхната историческа цена, която се идентифицира с доставната им стойност. Последната включва всички разходи, свързани с доставянето на стоково-материалните запаси до сегашното им местоположение и състояние. В дружеството е възприет метода на “средно претеглена цена” за изписване на стоково-материалните ценности.

Разпределянето на постоянните общопроизводствени разходи се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности, поради което в дружеството като база за разпределение са възприети изработените нормочасове по технология и групи машини и дейности. Като нормален годишен капацитет за “Бесттехника ТМ–Радомир” ПАД са приети 390 хиляди нормочаса. Изработените през годината 35,2 хиляди нормочаса съответстват на 9% от нормативно приетия производствен капацитет. Средното натоварване на производствените мощности е над 4 пъти по-слабо, отколкото през цялата 2009-та година.

Дружеството води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на българското счетоводно търговско и данъчно законодателство. Като публично дружество, “Бесттехника ТМ–Радомир” прилага Международните стандарти за финансови отчети.

3. Финансови резултати

При приходи 4 420 хил. лева и разходи 11 686 хил. лева се получава **счетоводна загуба** в размер на **- 7 266 хил. лева**.

Основен фактор за тази голяма загуба са нарасналите амортизации като следствие от извършената преоценка на машините и производственото оборудване. Вторият по значимост фактор е значителния размер на начислените лихви.

След преобразуването на счетоводната печалба, съгласно изискванията на Закона за корпоративното подоходно облагане, се получава **финансов резултат след данъчно преобразуване, равен на нула**. На тази база **корпоративен данък не се дължи**.

Изменението за сметка на отсрочените данъци е 276 хил. лева.

Като добавим това изменение към счетоводната загуба получаваме **балансова загуба от -6 990 хил. лева**.

4. Осигуровки и данъци

Данъкът върху добавената стойност през отчетния период е начисляван редовно. Дължимият ДДС се превежда със закъснения поради финансовите затруднения, породени от икономическата криза. За 2010 година начисленият данък върху продажбите е 517 хил. лева. Начисленият ДДС за покупките е 360 хил. лева. Размерът на ДДС по вътрешнообщностните придобивания е 3 хил. лева. ДДС за внасяне в края на годината е в размер на 168 хил. лева. ДДС за възстановяване към 31.12.2010 година е 11 хил. лева.

Осигуровките върху начисляваните заплати и възнаграждения са осчетоводявани редовно. Начислените като разходи през този период осигуровки върху заплатите и възнагражденията, както за сметка на дружеството така и за сметка на лицата, са в размер на 594 хил. лева. Чрез прихващане са издължени 93 хил. лева. През отчетния период задълженията към социалното осигуряване нараснаха с 501 хил. лева спрямо 31.12.2009 год. и към 31.12.2010 год. те са в размер на 2 976 хил. лева. По-голямата част от сумата е с настъпил падеж и е дължима. Част от нея е начислена върху неизплатените заплати за м. декември 2010 година, както и върху възнагражденията за неизползвани отпуски, поради което не е с настъпил падеж.

Данъкът върху доходите е начисляван редовно и е дължим върху изплатените възнаграждения и заплати. Дължимият такъв не е превеждан от началото на 2010 година. Начисленият през годината подоходен данък е в общ размер на 190 хил. лева. Като вземем предвид 757 хил. лв., дължими в края на 2009 година, към 31.12.2010 година дължимият такъв е 947 хил. лева.

През годината са начислявани редовно **еднократните данъци**, както и **местните данъци и такси**, общо 7 хил. лева. Към 31.12.2010 год. размерът на дължимите суми по тези данъци и такси е 29 хил. лева.

5. Балансови показатели

Баланс - Активи

Размер и структура на активите на баланса към 31.12.2010 година

Наименование на активите	Хил. лева	Относ. дял
Дълготрайни материални активи, в това число:	153 227	86,0%
• земи (терени)	215	0,1%
• сгради и конструкции	16 656	9,4%
• машини и оборудване	128 522	72,2%
• съоръжения	4 753	2,7%
• транспортни средства	109	0,1%
• други дълготрайни материални активи	17	0,0%
• разходи за придобиване и ликвидация на ДМА	2 955	1,7%
Нематериални дълготрайни активи (програмни продукти)	0	0,0%
Дългосрочни финансови активи	7	0,0%
Материални запаси, в това число:	15 850	8,9%
• материали	5 567	3,1%
• продукция	2 860	1,6%
• стоки	3 533	2,0%
• незавършено производство	3 890	2,2%
Краткосрочни вземания, в това число:	8 835	5,0%
• вземания от клиенти	2 652	1,5%
• вземания от свързани предприятия	3 993	2,2%
• предоставени аванси на доставчици	1 468	0,8%
• данъци за възстановяване	11	
• други краткосрочни вземания	711	0,4%
Парични средства	37	0,0%
Разходи за бъдещи периоди (нетекущи лихви по лизингови договори)	125	0,1%
Сума на Актива	178 081	100,0%

Дълготрайните (нетекущи) материални активи (имоти, машини, съоръжения, оборудване и други) са с отчетна (първоначална) стойност 164 951 хил. лева в края на 2010 година и намаляват с 456 хил. лева спрямо началото на годината, когато бяха 165 407 хил. лева. Тази висока стойност е в резултат на извършената към 30.06.2009 год. преоценка по пазарна стойност. Общото увеличение в следствие на тази преоценка е със 128 552 хил. лева, в това число 124 986 хил. лева машини и оборудване и 3 566 лева съоръжения.

Набраното изхабяване към 31.12.2010 год. е 14 679 хил. лева. Балансовата (остатъчна) стойност на ДМА към 31.12.2010 год. е 150 272 хил. лева.

През 2010 година отчетната стойност на ДМА намаля с 457 хил. лева, главно поради излезли от употреба съоръжения (311 хил. лв.) и транспортни средства (138 хил. лв.).

През годината не са заприходявани дълготрайните материални активи, с изключение на един компютър за 1 хил. лева.

Разходите за придобиване и ликвидация на дълготрайни материални активи по стопански начин нарастват с 19 хил. лева през 2010 година.

От дълготрайните материални активи, след преоценката, с най-голяма стойност са:

- Машините и оборудването - първоначална (отчетна) стойност 133 848 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 128 522 хил. лева.

- Сградите и конструкциите - първоначална (отчетна) стойност 25 277 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 16 656 хил. лева;

Дългосрочните (нетекущи) нематериални активи представляват счетоводни програмни продукти с първоначална (отчетна) стойност 8 хил. лева и остатъчна (балансова) стойност 0 хил. лева.

Дългосрочните (нетекущи) финансови активи са на стойност 7 хил. лева и се формират, както следва:

- 3 420 лева - акционерно участие с 1 437 акции (номинална стойност 14 370 лева) в "МЕТЕКО" АД, гр. София. Същите представляват 6,15% от капитала на дружеството;

- Компенсаторни инструменти с номинал 4 225 лева.

Материалните запаси, които към 31.12.2010 год. са в размер на 15 850 хил. лева, се формират от следните активи:

- Материали на склад - 5 567 хил. лева. Нарастват с 467 хил. лева в сравнение с началото на годината;

- Готова продукция - 2 860 хил. лева. Същата нараства със 116 хил. лева в сравнение с 31.12.2009 година;

- Незавършено производство - 3 890 хил. лева. Нараства с 483 хил. лева в сравнение с началото на годината, когато е 3 407 хил. лева;

- Стоките са в размер на 3 533 хил. лева. Намаляват с 276 хил. лева в сравнение с началото на годината, когато са били 3 809 хил. лева.

Наблюдава се увеличение общо на материалните запаси спрямо края на 2009 година със 790 хил. лв.

Краткосрочните (търговски и други) вземания, които към 31.12.2010 год. са в размер на 8 835 хил. лева, намаляват с 3 155 хил. лева от началото на годината. Формират се от следните активи:

- Вземания от клиенти - 2 652 хил. лева;

- Вземания от свързани предприятия - 3 993 хил. лева;

- Предоставени аванси на доставчици - 1 468 хил. лева;

- Данъци за възстановяване - 11 хил. лева;

- Други краткосрочни вземания - 711 хил. лева. Същите намаляват с 1 393 хил. лева. Размерът им в края на годината се формира от:

- Други дебитори - 687 хил. лв.;

- Присъдени вземания - 24 хил. лева.

Баланс – Собствен капитал и пасиви

Размер и структура на собствения капитал и пасивите на баланса към 31.12.2010 година:

Наименование на пасивите	Хил. лева	Относ. дял
Основен капитал	1 756	1,0%
Резерви	135 051	75,8%
• резерв от последващи оценки на активите и пасивите	115 606	64,9%
• общи резерви	19 071	10,7%
• други резерви	374	0,2%
Финансов резултат, в това число:	-6 742	-3,8%
• неразпределена печалба от минали години	248	0,1%
• непокрита загуба от минали години	0	0,0%
• текуща печалба/загуба	-6 990	-3,9%
Нетекущи пасиви (дългосрочни задължения), в това число:	20 026	11,2%
• задължения по търговски заеми (ЗУНК)	171	0,1%
• пасиви по отсрочени данъци	12 391	7,0%
• други дългосрочни задължения (обединени и разсрочени задължения към бюджета и социалното осигуряване, включително лихви)	7 464	4,2%
Текущи пасиви (краткосрочни задължения), в това число:	27 990	15,7%
• задължения към финансови предприятия (кредити от "ОББ" АД)	7 136	4,0%
• задължения към финансови предприятия (лизинг)	2 290	1,3%
• задължения към доставчици	4 554	2,6%
• задължения към свързани предприятия	2 540	1,4%
• получени аванси от клиенти	2 544	1,4%
• задължения към персонала	3 124	1,8%
• задължения към осигурителни предприятия	2 976	1,7%
• данъчни задължения	1 974	1,1%
• други краткосрочни задължения	852	0,5%
Приходи за бъдещи периоди	0	0,0%
Сума на Пасива	178 081	100,0%

Като цяло **собственият капитал** на дружеството към 31.12.2010 г. е в размер на 130 065 хил. лева, спрямо 137 055 хил. лева в началото на периода. Той намалява с 6 990 хил. лева в края на отчетния период в резултат на отчетената загуба.

Резервите са на стойност 135 051 хил. лева, като намаляват със 124 хил. лева в сравнение с началото на годината. Те са формирани както следва:

- Резервите от извършената в средата на 2009 год. преоценка на дълготрайни материални активи са 115 606 хил. лева.
- Общите резерви са 19 071 хил. лева.
- Другите резерви са 374 хил. лева. Те са в размер на 10 на сто от печалбата за последните години и са заделени съгласно изискванията на търговското законодателство.

Дългосрочните задължения намаляват с 3 362 хил. лева през годината и към 31.12.2010 год. са 20 026 хил. лева. Намалението е в следствие на прехвърлянето на лизинговите задължения към краткосрочни такива и на издължените чрез прихващане суми по разсрочените за 8 години публични задължения.

• Основната част от дългосрочните задължения (7 464 хил. лева) представлява обединените и разсрочени от Министерския съвет задължения към Бюджета и към Националния осигурителен институт. Разсрочването е за осем години и включва както главници, така и лихви, начислени към края на 2003 година. От общата сума са намалени извършените плащания по погасителния план и отписаните задължения поради изтекъл давностен срок;

- Главницата на задълженията по ЗУНК е в размер на 171 хил.лв
- Останалите 12 391 хил. лв. са пасиви по отсрочени данъци, начислени във връзка с преоценката на ДМА.

Краткосрочни задължения

Задълженията към “ОББ” АД са в размер на 7 137 хил. лева и са по договорените кредитна линия и инвестиционен кредит.

2 368 хил. лева са задължения към лизингови компании във връзка с доставени машини, производствено оборудване и транспортни средства.

Задълженията към доставчици, клиенти и свързани предприятия през годината намаляват от 11 045 хил. лева към 31.12.2009 год. на 9 638 хил. лева в края на периода. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към доставчици - 4 554 хил. лева, спрямо 5 244 хил. лева в края на 2009 година;
- Получени аванси от клиенти - 2 544 хил. лева, спрямо 2 970 хил. лева в края на 2009 година;
- Задължения към свързани предприятия - 2 540 хил. лева, спрямо 2 831 хил. лева в края на 2009 година. Размерът им към 31.12.2010 година се формира от:
 - Задължения по доставки - 361 хил. лв.;
 - Задължения по получени аванси от клиенти - 2 179 хил. лева.

Задълженията към персонала са в размер на 3 124 хил. лева. Тази сума се формира от:

- Начислени заплати за месец декември 2010 год. - 181 хил. лева;
- Неизплатени заплати за предходни месеци на 2010-та и 2009-та години - 2 631 хил. лева;
- Неизплатени заплати на напуснали работници за минали периоди (2003 и 2004 години) - 84 хил. лева;

- Провизирани обезщетения за неизползван платен отпуск от минали години - 84 хил. лева;

- Провизирани обезщетения при пенсиониране - 144 хил. лева;

Задълженията към социалното осигуряване към 31.12.2010 година са 2 976 хил. лева, включително начислените върху заплатите за декември 2010 година, които не са с настъпил падеж. Тези задължения се подразделят на:

- Задължения към Държавното обществено осигуряване - 1 964 хил. лева;
- Задължения към Здравното осигуряване - 717 хил. лева;
- Задължения по допълнителното задължително пенсионно осигуряване на родените след 01.01.1960 година - 272 хил. лева;
- Задължения към фонд Гарантирани вземания на работниците и служителите - 23 хил. лева.

Данъчните задължения от началото на годината нарастнаха с 1 000 хил. лева и към 31.12.2010 год. същите са 1 974 хил. лева. Тези задължения се разпределят както следва:

- Данък върху доходите на персонала - 947 хил. лева;
- Лихви по данъчно ревизионен акт - 830 хил. лева;
- Данък добавена стойност - 168 хил. лева;
- Алтернативни данъци - 29 хил. лева.

Другите краткосрочни задължения в размер на 852 хил. лева се формират от:

- Лихви по ползваните от ОББ кредити - 424 хил. лева;
- Лихви по ЗУНК - 215 хил. лева;
- Лихви по договори за лизинг - 125 хил. лева;
- Лихви по разсрочени задължения към държавата - 38 хил. лева;
- Лихви по местни данъци и такси - 16 хил. лева;
- Други кредитори - 34 хил. лева;

6. Парични потоци

“Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД е възприело прекия метод за представяне на движението на паричните средства в отчета за паричните потоци. В този отчет се отразяват измененията, настъпили в паричните средства на дружеството, в резултат на извършени сделки и операции през отчетния период. Паричните потоци са входящите постъпления и изходящите плащания на парични средства и парични еквиваленти.

Движението на паричните средства през 2010 година е дадено в таблицата на следващата страница.

Налични парични средства в началото на периода	21 хил. лв
Парични постъпления през периода	3 529 хил. лв
Парични плащания през периода	3 513 хил. лв
Налични парични средства в края на периода	37 хил. лв

Постъпления

Размер и структура на постъпленията по отчета за паричния поток:

Наименование на постъпленията	Хил. лева	Относ. дял
Постъпления от търговски контрагенти	3 458	97,99%
Постъпления от валутни курсови разлики	0	0,00%
Постъпления от продажба на дълготрайни активи	71	2,01%
Постъпления от получени заеми	0	0,00%
Други постъпления от финансова дейност	0	0,00%
Всичко постъпления	3 529	100,0%

Паричните постъпления през периода представляват основно плащания от клиенти, общо 3 333 хил. лева плюс 196 хил. лева постъпления от продажби на дълготрайни материални активи.

Плащания

Плащанията са предимно във връзка с осигуряването на текущата производствена дейност и свързаните с нея преки, общопроизводствени и административни разходи.

Размер и структура на плащанията по отчета за паричния поток:

Наименование на плащанията	Хил. лева	Относ. дял
Плащания на търговски контрагенти	2 233	63,56%
Плащания на трудови възнаграждения, осигуровки и данъци върху тях	1 030	29,32%
Други плащания за оперативна дейност	54	1,54%
Покупка на дълготрайни активи	1	0,03%
Платени лихви, такси, комисионни по заеми	191	5,44%
Други финансови плащания	4	0,11%
Всичко плащания	3 513	100,00%

7. Основни икономически показатели за финансов анализ

А. Показатели за рентабилност.

Характеризират ефективността на приходите от продажби, на капитала, на реалните активи и пасиви. Изразяват се с коефициент:

а) Коефициент на рентабилност на приходите от продажби

$$K_{рпп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Нетни приходи от продажби}} = \frac{-6\,990}{4\,404} = -1,587$$

б) Коефициент на рентабилност на собствения капитал

$$K_{рск} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{-6\,990}{130\,065} = -0,054$$

в) Коефициент на рентабилност на пасивите

$$K_{рп} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Пасиви}} = \frac{-6\,990}{48\,016} = -0,146$$

г) Коефициент на капитализация на активите

$$K_{ка} = \frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Сума на реалните активи}} = \frac{-6\,990}{178\,081} = -0,039$$

Коефициентите на рентабилност се изчисляват обикновено на годишна база за пълен отчетен период и съгласно изискванията на икономическата теория следва да бъдат със стойност не по-малка от 0,05 за добре работещо предприятие. Коефициентите на рентабилност са положителни величини, когато финансовият резултат е печалба, и показват темповете на възвращаемост на капитала.

Коефициентите на рентабилност на дружеството за 2010 година са силно влошени спрямо предходната година. Това се дължи от една страна на отчетената голяма загуба и от друга на преоценката на дълготрайните активи на дружеството в средата на 2009 година.

Б. Показатели за ефективност

Тези показатели характеризират съотношението на приходите и разходите. Изчисляват се в коефициент.

а) Коефициент на ефективност на разходите

$$K_{ер} = \frac{\text{Приходи}}{\text{Разходи}} = \frac{4\,420}{11\,686} = 0,378$$

б) Коефициент на ефективност на приходите

$$K_{еп} = \frac{\text{Разходи}}{\text{Приходи}} = \frac{11\,686}{4\,420} = 2,644$$

Коефициентите на ефективност са влошени значително спрямо тези от 2009 година, когато бяха съответно 1,002 и 0,998. Коефициентът на ефективност на приходите от обичайната дейност следва да бъде със стойност не по-голяма от 0,95 според икономическите изисквания за добре работещо предприятие.

В. Показатели за ликвидност

Показателите за ликвидност са количествени характеристики на способността на предприятието да изплаща текущите си задължения с наличните краткотрайни активи.

а) Коефициент на обща ликвидност

$$K_{ол} = \frac{\text{Краткотрайни активи}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{24\,847}{27\,990} = 0,89$$

б) Коефициент на бърза ликвидност

$$K_{бл} = \frac{\text{Краткоср. взем.} + \text{Краткоср. инвест.} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{8\,872}{27\,990} = 0,32$$

в) Коефициент на незабавна ликвидност

$$K_{нл} = \frac{\text{Краткосрочни инвестиции} + \text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{37}{27\,990} = 0,0013$$

г) Коефициент на абсолютна ликвидност

$$K_{ал} = \frac{\text{Парични средства}}{\text{Краткосрочни задължения}} = \frac{37}{27\,990} = 0,0013$$

Коефициентът на обща ликвидност е над два пъти по-малък от теоретичния норматив за добре работещо предприятие, а именно 2,00. Същият намалява спрямо равнището от 2009 год., когато е със стойност 1,11.

За предходната година коефициентът на бърза ликвидност беше 0,49. Към 31.12.2010 год. същият става 0,32.

Г. Показатели за финансова автономност

Показателите за финансова автономност са количествени характеристики на степента на финансовата независимост на предприятието от кредиторите.

а) Коефициент на платежоспособност

$$K_{плс} = \frac{\text{Собствен капитал}}{\text{Пасиви}} = \frac{130\,065}{48\,016} = 2,709$$

б) Коефициент на задлъжнялост

$$K_3 = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Собствен капитал}} = \frac{48\,016}{130\,065} = 0,369$$

Получените коефициенти почти запазват равнището си от 2009 год., когато са съответно 2,864 и 0,349. Коефициентът на платежоспособност следва да бъде със стойност не по-малка от 0,5 съгласно икономическата теория.

Д. Показатели за обръщаемост на материалните запаси

Показателите за обръщаемост на материалните запаси характеризират ефективността от използването им. Материалните запаси са краткотрайни активи и колкото по-късо е времето на един оборот, толкова по-добра е ефективността от тяхното използване.

Колкото по-малко средства са ангажирани в материални запаси, толкова по-добра е и ликвидността.

а) Времетраене на един оборот в дни

$$B_{\text{еод}} = \frac{\text{Средна наличност на МЗ} \times 360}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукция}} = \frac{15\,455 \times 360}{2\,428} = \frac{2\,292}{\text{дни}}$$

Показателят отразява за колко дни материалните запаси правят един оборот.

Сумата на средната наличност на материални запаси се изчислява чрез използване на средна хронологична величина на база наличностите в началото и в края на всеки месец от периода.

Този показател е неблагоприятен за предприятието и се влошава значително в сравнение с предходната година, когато времето за един оборот е 429 дни.

От друга страна, следва да се има предвид, че дългият производствен цикъл е обективно обусловен от характера на продукцията, а от там и обръщаемостта на материалните запаси е малка.

б) Брой на оборотите, които извършват материалните запаси

$$BO_{\text{МЗ}} = \frac{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукция}}{\text{Средна наличност на материалните запаса и}} = \frac{2\,428}{15\,455} = 0,16$$

Този показател характеризира обръщаемостта на материалните запаси. Коефициентът е неблагоприятен и се влошава многократно спрямо предходната година, когато същият е 0,84.

в) Заетост на материалните запаси

Показателят определя сумата на материалните запаси, която обслужва един лев от нетния размер на приходите от продажби на продукцията.

$$З_{мз} = \frac{\text{Средна наличност на материалните запаси}}{\text{Нетен размер на приходите от продажби на продукцията}} = \frac{15\,455}{2\,428} = 6,37$$

Показателят се влошава значително в сравнение с края на предходната година, когато е равен на 1,19.

Е. Показатели за маржове на база печалба на различни етапи.

Показателите за маржове на база печалба отразяват съотношението на различните видове печалба към различните видове приходи.

а) EBITDA марж

EBITDA представлява печалбата от дейността, преди лихви, данъци, обезценки и амортизации (изключват се финансовите приходи и разходи)

$$К_{ебитда} = \frac{\text{Печалба от дейността, преди лихви, данъци, обезценки и амортизации}}{\text{Приходи от продажби}} = \frac{-1\,437}{4\,404} = -32,6\%$$

За да е ефективно едно дружество и да може да реализира относително добра възвръщаемост, този показател би следвало да бъде не по-малък от 25%.

б) EBT марж

EBT представлява печалбата от цялата дейност, преди облагането с данъци

$$К_{ебт} = \frac{\text{Печалба от цялата дейност, преди облагането с данъци}}{\text{Приходи от дейността}} = \frac{-6\,990}{4\,404} = -158,7\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 5%.

в) ЕАТ марж

ЕАТ представлява печалбата от цялата дейност, след облагането ѝ с данъци

$$K_{\text{еат}} = \frac{\text{Печалба, след облагане с данъци}}{\text{Приходи от дейността}} = \frac{- 990}{4\,404} = -158,7\%$$

За да е ефективно едно дружество, този показател би следвало да бъде не по-малък от 4,5%.

8. Анализ на взаимоотношенията с клиенти и доставчици и на икономическите резултати

В настоящата глава се прави обяснение на икономическото състояние на „Бесттехника ТМ-Радомир” ПАД към 31.12.2010 година.

8.1. Изменение на вземанията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	31.12.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
1	Вземания от клиенти и от доставчици	5 160	4 120	-1 040
1.1.	Вземания от клиенти	3 680	2 652	-1 028
1.2.	Предоставени аванси на доставчици	1 480	1 468	-12
2	Вземания от свързани предприятия	3 909	3 993	84
2.1.	Вземания от свързани предприятия	3 909	3 993	84
2.2.	Предоставени аванси на свързани предприятия	0	0	0
I.	Общо вземания по търговски взаимоотношения (р.1+р.2)	9 069	8 113	-956
I.1.	Вземания по търговски взаимоотношения	7 589	6 645	-944
I.2.	Предоставени аванси по търговски взаимоотношения	1 480	1 468	-12

Вземанията на дружеството от клиенти намаляват с 1 028 хил. лева, а предоставените аванси на доставчици намаляват с 12 хил. лева. Вземанията от свързани предприятия нарастват с 84 хил. лева. Като цяло, вземанията по търговски взаимоотношения намаляват с 956 хил. лева от началото на годината.

8.2. Изменение на задълженията

хил. лева				
№ по ред	Показатели	31.12.2009г.	31.12.2010г.	Изменение (к.4-к.3)
1	2	3	4	5
11	Задълженията към доставчици и клиенти	8 214	7 098	-1 116
11.1.	Задължения към доставчици	5 244	4 554	-690
11.2.	Получени аванси от клиенти	2 970	2 544	-426
12	Задълженията към свързани предприятия	2 831	2 540	-291
12.1.	Задълженията към свързани предприятия	492	361	-131
12.2.	Получени аванси от свързани предприятия	2 339	2 179	-160
II.	Общо задължения по търговски взаимоотношения (р.11+р.12)	11 045	9 638	-1 407
II.1.	Задължения по търговски взаимоотношения	5 736	4 915	-821
II.2.	Получени аванси по търговски взаимоотношения	5 309	4 723	-586

От горната таблица се вижда, че задълженията по търговски взаимоотношения намаляват с 1 407 хил. лева и стават 9 638 хил. лева, срещу 11 045 хил. лева в началото на годината. Срещу тези задължения в актива на баланса стои продукция на различни етапи от производствения цикъл като материали, незавършено производство и готови изделия за експедиране. Тези три компонента са в общ размер от 12 319 хил. лева.

Именно продължителността на производствения цикъл в дружеството обуславя големите размери както на материалните запаси, така и на стоящите срещу тях задължения към търговски контрагенти:

➤ Разработване на конструктивната и технологична документация и доставка на основни материали. На този етап съответстват предимно наличните материали на склад. В края на годината те са 5 567 хил. лева. От тях следва да извадим обездвижените материални запаси, които са около 1,0 млн. лева. Остават 4 560 хил. лева, ангажирани в подготвителния етап от производствения цикъл;

➤ Вторият етап е основен и включва самия производствен процес: от разкрояването на стоманените профили, през механообработката и заварочно-монтажните дейности, до антикорозионната обработка и боядисването. На този етап съответства незавършеното производство. В края на годината същото е в размер на 3 890 хил. лева;

➤ Последният етап е свързан с подготовката на изделията за експедиция – транспортна опаковка и изчакване в склад готова продукция на транспорта. В стойностно изражение този етап се равнява на 2 860 хил. лева готова продукция.

Като цяло, производственият цикъл е ангажирал над 11 млн. лева към 31.12.2010 година. Сумата включва предимно направените разходи по спрените от клиенти поръчки в резултат на кризата. Не се включват обездвижените материални запаси.